

Eesti Mööblitootjate Liidu ettepanekud valitsuse 2026. aasta majanduskasvu kava täiustamiseks

Tallinn, 23. oktoober 2025

Eesti Mööblitootjate Liit peab oluliseks, et valitsuse 2026. aasta majanduskasvu kava looks tervikliku ja realistliku raamistiku, mis toetab kõrgema lisandväärtusega tootmist, kodumaise ettevõtluse konkurentsivõimet ning tööjõu arendamist vastavalt muutuvale majanduskeskkonnale. Mööblitööstus on üks väheseid sektoreid, kus kohtuvad traditsioon, disain, käsitööoskused ja tehnoloogiline innovatsioon. Seetõttu on Liidu vaatenurgast mitmed kavas käsitletud suunad Eesti majanduse tulevikku silmas pidades otsustava tähtsusega.

(Üldine sissejuhatus – seondub kõigi suundadega, eriti “Tootlikkuse suurendamine” ja “Vastutustundlik majandus”)

Kõigepealt peab Liit oluliseks, et riigihangete süsteem muutuks senisest strateegilisemaks ja arvestaks keskkonna- ning kultuurilise kestlikkuse põhimõtteid. Eesti majanduse ja regionaalse tasakaalu tugevdamiseks tuleks avalikes hangetes sisse tuua põhimõte, et teatud juhtudel on põhjendatud eelistada Eestis toodetud ja kohalikku väärtust kandvaid tooteid ja teenuseid. Selline lähenemine on kooskõlas Euroopa Liidu praktikas laialdaselt kasutatava „sustainable public procurement“ ja „strategic autonomy“ põhimõttega, mida rakendatakse näiteks Soomes, Prantsusmaal ja Austrias. Nendes riikides on lubatud anda eelis kohalikele pakkujatele, kui see aitab hoida kultuuripärandit, tagada lühema tarneaehela tõttu väiksem keskkonnamõju või tugevdada kohalikke majandusringe. Eesti võiks võtta eeskujul sarnastest lahendustest ning täiendada riigihangete seadust selliselt, et kvaliteedikriteeriumite kõrval oleks selgelt määratletud võimalus hinnata ka toodete päritolu ja mõju riigi kultuurilise ning loodusliku keskkonna säilitamisele. See toetaks kodumaiseid tootjaid, looks töökohti regionaalsetes keskustes ning vähendaks sõltuvust importtoodangust, mille ökoloogiline jalajälg on oluliselt suurem. *(Ressursid ja taristu; Vastutustundlik majandus)*

Teiseks peab Liit äärmiselt oluliseks, et kavandatav kutsehariduse reform ei rakenduks praegusel kujul. Reformi senine suund, mille järgi jääks tasuta õppimise võimalus vaid neile kutsetele, mille tunnistuse omamine on seadusega nõutud, kahjustaks otseselt nii tööjõu kättesaadavust kui ka elukestva õppe põhimõtet. Eesti rahvastik on vananev ning just täiskasvanute ümberõpe on üks tõhusamaid vahendeid tööjõupuuduse leevendamiseks. Mööblitööstuse valdkonnas väljastatakse igal aastal ligikaudu 200 kutsetunnistust, millest ükski ei tulene seadusekohasest nõudest. Siiski on need rahvusvaheliselt tunnustatud ja tööandjate poolt kõrgelt hinnatud. Seetõttu ei saa öelda, et sellised kutsed oleksid väheväärtuslikud. Vastupidi, need tõendavad reaalseid oskusi ja annavad tööturule selge kvaliteedimärgise. Liit peab vajalikuks, et riik toetaks kutseharidust ja ümberõpet ka nendes valdkondades, kus seaduslik kutsetunnistus ei ole kohustuslik, kuid kus töösused ja professionaalsus on rahvusvaheliselt mõõdetavad ja majanduse arengule kriitilise tähtsusega.

(Tööjõu- ja hariduspoliitika; Tootlikkuse suurendamine)

Kolmandaks peab Eesti Mööblitootjate Liit vajalikuks töövõtupraktika süsteemi loomist, mis võimaldaks ettevõtetel võtta praktikale täiskasvanuid, kes soovivad pärast karjäärimuutust omandada uue ameti. Selline süsteem on edukalt kasutusel mitmes Euroopa riigis, näiteks Saksamaal ja Taanis, kus riik toetab töandjaid praktikantide väljaõppel maksusoodustuste või sihtotstarbelise rahastuse kaudu. Eestis aitaks see lahendus leevendada oskustööjõu puudust ning looks reaalse silla kontoritöötajate ja tootmisettevõtete vahel. Väga paljud üle 40-aastased inimesed, kes on oma senisel ametikohal kogenud läbipõlemist või soovivad teha loovamat ja käegakatsutavat tööd, ei saa praegu sellist võimalust, sest ümberõpe on piiratud ja praktiliselt osalemine ei ole töötuna rahaliselt võimalik. Töövõtupraktika süsteem looks paindliku ja motiveeriva tee tööturule naasmiseks ning toetaks ettevõtteid, kes on valmis inimesi ise välja õpetama.

(Tööjõu- ja hariduspoliitika; Tootlikkuse suurendamine; Investeeringud ja riskijulgus)

Neljas ettepanek puudutab Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutust. EIS on majanduse arengu seisukohalt kriitiline tugistruktuur, kuid selle toimimist tuleks muuta oluliselt kliendikeskseks. Mööblitööstus ja teised väiksemad kõrgema lisandväärtusega tootjad vajavad lihtsustatud, kiiremini kättesaadavaid ja vähem bürokraatlikke toetusmehhanisme. TAIE nõue ei ole väiksemate ettevõtete puhul alati põhjendatud, sest mööbli tootmine on oma olemuselt juba TAIE eesmärkide täitmine – see väärib kohalikku materjali ja loob disaini, tehnoloogia ning käsitöö ühendamise kaudu suurt lisandväärtust. EIS-i reformi käigus tuleks seetõttu pöörata suuremat tähelepanu väikeste, kuid ekspordipotentsiaaliga tootjate vajadustele ning tagada, et toetusmeetmed ei oleks mõeldud ainult suurprojektidele, vaid ka neile ettevõtetele, kes panustavad regionaalsesse arengusse ja töökohtade loomisse.

(Investeeringud ja riskijulgus; Eksport ja äridiplomaatia; Ressursid ja taristu)

Viiendaks peab Liit oluliseks sektori konsolideerimise ja koostöö süvendamise toetamist, et tugevdada ettevõtetevahelist sünergia, võimaldada ühiseid eksporditegevusi ning soodustada innovatsiooni ja investeeringuid. Koostöö haakuvate ettevõtete vahel – näiteks tootjate, disainerite ja materjalitarnijate vahel – suurendab lisandväärtust kogu tarneahelas ning aitab Eesti ettevõtetel ühiselt jõuda välisurgudele. Liit leiab, et riiklikud programmid ja toetusmeetmed peaksid soodustama konsolideerimist ja ühisprojektide elluviimist, eriti väikese ja keskmise suurusega ettevõtete puhul.

(Tootlikkuse suurendamine; Investeeringud ja riskijulgus; Eksport ja äridiplomaatia)

Lisaks eeltoodule rõhutab Liit, et Eesti mööblitööstus on oma olemuselt vastutustundliku majanduse näide. Kohalikud tootjad vääribad loodusvarasid ringmajanduse põhimõtetel, kasutavad kõrvalsaadusi uute toodete loomiseks ja rakendavad taastuvaid materjale. Mööblitootmine ei ole vaid tarbekauba valmistamine, vaid osa kestlikust tootmisahelast, mis ühendab disaini, inseneria ja keskkonnateadliku mõtteviisi. Seetõttu tuleks ka ringmajanduse ja kliimapoliitika valdkondades tunnustada ja toetada seda tööstust kui üht praktilist eeskuju, kuidas keskkonnahoid ja majanduslik väärtus saavad koos eksisteerida.

(Vastutustundlik majandus; Ressursid ja taristu; Tootlikkuse suurendamine)

Liidu ettepanekud paiknevad seega mitmes valitsuse tegevussuunas. Riigihangete temaatika kuulub valdkonda „Ressursid ja taristu“. Kutsehariduse reformi ja ümberõppe küsimused ning töövõtupraktika süsteemi loomine seonduvad suunaga „Tööjõu- ja hariduspoliitika“. EIS-i kliendikesksuse ja väiksemate tootjate ligipääsu parandamine kuulub valdkonda „Investeeringud ja riskijulgus“. Täiskasvanute praktikapõhine väljaõpe toetab „Tootlikkuse suurendamise“ eesmärki ning mööblitööstuse roll

ringmajanduses ja vastutustundlikus tootmises haakub otseselt suunaga „Vastutustundlik majandus“. Kõigi nende teemade lõikes on Liidu eesmärk tagada, et Eesti majanduskasvu kava looks keskkonna, kus kodumaine tööstus saab kasvada, uuenduda ja pakkuda inimestele väärikat tööd.

(Kokkuvõte – viitab kõigile strateegilistele suundadele)

Eesti Mööblitootjate Liit on veendunud, et just sellised sammud – kohaliku tootmise väärtustamine, elukestev õpe ja praktiline koostöö riigi ning ettevõtjate vahel – tagavad Eestile tugeva, vastupidava ja väärtuspõhise majandusmudeli.

Lugupidamisega

Katri Sosi

Arendus- ja tegevjuht

Eesti Mööblitootjate Liit